

Motion till riksdagen 2012/13:Fö261

av Peter Hultqvist m.fl. (S)

Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap enligt tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förbandsverksamheten och soldaternas villkor.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om internationella insatser.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en uppdatering av handlingsplanen för resolution 1325.
5. Riksdagen avslår förslaget till investeringsplan i den del som avser be- myndigande om anskaffning av ett nytt luftvärnssystem.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tilläggsdirektiv till den pågående Luftförsvarsutredningen att värdera förslag till luftvärnets utveckling.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förbättrad objektramsredovisning.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en särskild objektsram bör inrättas för JAS-projektet.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om finansieringen av JAS-projektet.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om återinförande av ett anslag för de frivilliga försvarsorgani- sationerna.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en effektivisering av krisberedskapsorganisationen och MSB.

Fel! Okänt namn

Motivering

Tabell 1

Anslag	Regeringens förslag	Anslagsförändring
1:1 Förbandsverksamhet och beredskap	22 570 994	+ 150 000
1:2 Fredsfrämjande insatser	2 206 894	-300 000
1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar	8 979 728	+300 000
2:4 Krisberedskap	1 172 005	-75 000
2:7 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	1 024 751	-75 000
Summa för utgiftsområdet	46 196 549	0

Ordning och reda i försvarspolitiken

I tider av ekonomisk oro förväntas att landets regering agerar ansvarsfullt och kraftfullt för att värna jobben och landets unika kompetenser. Att inte göra det är ekonomiskt slöseri. Det nya personalförsörjningssystemet beslutades av en knapp majoritet borgerliga ledamöter i Sveriges riksdag trots att samtliga lagar, regelverk och ekonomisk konsekvensanalys saknades för den nya organisationen. Det har rått och råder alltjämt stor osäkerhet kring den nya personalförsörjningen. När det gäller såväl rekryteringen av yrkessoldater som tidvis anställda kontraktssoldater reses nu frågor kring förmågan att behålla personal under hela kontraktstidens längd, förutsättningarna för rekrytering – utbildning – övning samt regelverk och avtal. Försvarsmakten har under år 2012 framhållit i ett underlag där man konstaterar problem med IO14, som inte kommer att kunna upprätthållas ens i perspektivet 2019, dvs. då insatsorganisationen förväntas vara personellt uppfyllt och övad med nya personalkategorier. Skälen är framför allt att kostnaderna för materieförsörjningen och insatsorganisationen bedöms överskrida anslagsramarna. Det finns dessutom en stor osäkerhet kring det ekonomiska resultatet av de rationaliseringar inom försvarsmakten som förutsätts. ÖB:s markering av behovet av ytterligare anslag för att upprätthålla den nya organisationen samt FOI:s studier om sannolikt högre personalkostnader måste också noteras i sammanhanget. Sammanfattningsvis så tyder det mesta på att den nya insatsorganisationen är strukturellt underfinansierad. Vi tillför därför i detta läge anslå 150 miljoner extra till anslaget 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap. Tillskottet ger möjlighet att bidra till finansiering av förbättrade villkor för soldaterna inom det nya personalförsörjningssystemet. I den politiska uppgörelsen om regler för "Tidvis anställda soldater" finns utfästelser om en översyn av löner, premier, försäkringar, sociala förhållanden och civil meritvärdering. Även om detta i grunden nu är parternas uppgift så är det något som måste verkställas och i förlängningen också finansieras. Villkoren måste förbättras för att rätt stabilitet ska kunna skapas i den nya personalförsörjningen. Vi anser vidare att ytterligare medel kan lösgöras genom rationaliseringar i högkvarterets

organisation. Vi hänvisar här till SOU 2005:96 "En effektiv förvaltning för insatsförsvaret".

I regeringens budgetproposition för riksdagsåret 2012/13 redogörs för ambitionen att åstadkomma balans mellan ekonomi och verksamhet. Här beskrivs att regeringen avser att involvera försvarsberedningen och samtidigt arbeta med en samlad process i regeringskansliet. Det understryks att regeringen ska fatta strategiska beslut i ärendet med hänvisning till huvudinriktningen i det förra försvarsbeslutet.

Mot bakgrund av ovanstående så noterar vi att regeringen inser att budgeten är behäftad med en rad ekonomiska osäkerheter. Om det sedan leder till att s.k. strategiska beslut ska fattas så förutsätter vi att riksdagen är både delaktig och att dess beslutsprocess respekteras. Vi förutsätter också att inte försvarsberedningen genom formuleringarna i budgetpropositionen binds upp till andra uppdrag än vad som gäller i det ursprungliga regeringsdirektivet till utredningen.

Sverige har med hjälp av tidigare handlingsplaner på ett medvetet och aktivt sätt bidragit till att genomföra resolution 1325 genom att initiera, utveckla, vidta och utvärdera ett antal åtgärder. Nuvarande handlingsplan går ut 2012. Vi vill att regeringen uppdaterar handlingsplanen för resolution 1325 genom att besluta om mätbara mål, klar tidtabell, effektiva kontrollsystem och en definierad budget.

Materiel

Anslaget för "Anskaffning av materiel och anläggningar" är utsatt för en stark kostnadspress. Behoven är stora inom såväl flyg, marin som arme. Att satsningen på uppgradering av JAS inte fullt ut är finansierad i tioårsperspektivet utgör ett problem. Regeringen räknar vad vi kan förstå i nuläget med att lösa den långsiktiga bristen på 5 miljarder i tioårsperspektivet genom omfördelningar. Ett sådant förfarande kommer naturligtvis att ställa hårda krav på omprioriteringar på hårt ansträngda investeringsbudgetar inom respektive vapengren. För att skapa en seriösare och mer hållfast finansiering av JAS så är vi beredda att nu anslå ytterligare 300 miljoner kronor på årsbasis. Det minskar trycket på omprioriteringar och ger en hållfastare grundfinansiering. Det är viktigt att verka för stabilitet i försvarsmaktens planeringsförutsättningar. Vi förordar också att en särskild objektsram inrättas för JAS-projektet i syfte att åstadkomma en bättre kostnadskontroll för både riksdag och regering.

Riksdagen har tidigare beslutat att en utvecklad form av objektsramsredovisning skulle återinföras för att ge riksdagen ett mer fullödigt underlag för sitt ställningstagande när det gäller materielinvesteringar. Regeringen skulle beskriva materielprojekten (hur många stridsfordon eller fartyg eller flygplan etc., organisation, prestanda leveranstidpunkter, beslutstidpunkter m.m.) och redovisa en ekonomisk planeringsram för materielsystemet. En sammanställning skulle finnas över materielprojekten där den ekonomiska ramen framgår liksom vad som återstår att utbetala samt vad som ska utbetalas under budget-

Fel! Okänt namn på

året. Redovisningen skulle omfatta tidigare av riksdagen beslutad materiel och föreslagen ny materiel. Redovisningen skulle ske fr.o.m. budgetpropositionen för budgetåret 2013. Inget av detta finns i budgetpropositionen för 2013. Riksdagen bör därför ånyo tillkänna för regeringen som sin mening vad som tillkännagavs om förbättrad materielredovisning vid riksdagsbehandlingen om försvarets budget förra året.

Luftvärnet

Regeringen begär ett bemyndigande att få anskaffa ett nytt luftvärnssystem som kan innebära att det nuvarande luftvärnsrobot 70-systemet avvecklas.

Vi delar bedömningen att luftvärnet behöver moderniseras. Såväl regeringskansliet som försvarsmakten har för utskottet framhållit dess betydelse för luftförsvaret i stort. Underlaget för riksdagens ställningstagande till en så viktig komponent inom det samlade luftförsvaret är emellertid för dåligt. Det motsvarar enligt vår mening inte de krav på underlag som riksdagen har begärt i fråga om Försvarsmaktens materieförsörjning. Det behövs enligt vår mening en samlad syn på hur luftvärnet ska utvecklas dvs. beröra både robot 70-systemets och robot 77-systemets fortsatta uppgifter inom luftförsvaret och hur ett nytt luftvärnssystem ska inordnas.

Regeringen bör ta initiativ till en sådan mer samlad analys och återkomma till riksdagen med ett bättre och mer fullödigt beslutsunderlag i frågan. För att bättre förankra moderniseringen av luftvärnet inom luftförsvaret parlamentariskt bör den nyligen tillsatta parlamentariska luftförsvarsutredningen ges tilläggsdirektiv att göra en värdering av de förslag om luftvärnets utveckling som kommer fram. Detta bör riksdagens som sin mening ge regeringen tillkänna.

Internationella insatser

Från socialdemokraternas sida anser vi att de internationella insatserna är viktiga. Sverige ska som nation vara beredd att delta tillsammans med andra länder i operationer som syftar till gemensam säkerhet och fred. Vårt engagemang är långsiktigt och tydligt på denna punkt. Som läget ser ut i nuläget kan vi konstatera att vi står inför en nedtrappning i flera av de operationer vi deltar i. Det gäller såväl Afghanistan som Kosovo.

Anslaget har ett anslagssparande om 690 miljoner kronor för år 2011. Utgiftsprognosen för innevarande år är 1 690 miljoner kronor. Vi bedömer att anslaget är överbudgeterat för nästa år med hänsyn till de insatser som nu kan överblickas. Dessutom beräknas vi att ett betydande anslagssparande kommer att finnas tillämpligt för 2013 samt noterar möjligheten till en anslagssparning. Anslaget kan därmed reduceras med 300 miljoner kronor. Om en ny mer kostnadskrävande truppinsats blir aktuell under nästa år förutsätter vi att regeringen återkommer med förslag till hur en sådan ska finansieras.

För vår del utgör FN-mandatet grunden för engagemang i fredbevarande eller fredsframtvängande insatser. FN är den organisation som har huvudansvaret för fred och säkerhet och dess verksamhet har en unik legitimitet. Vi har stött en utbyggd krishanteringsförmåga inom EU. Men vi ser samtidigt det behov och brist på resurser som finns i de FN-ledda insatserna. Tyvärr har Sverige endast ett fåtal personer ute i FN-ledda insatser idag. Vi vill se en bättre balans mellan FN-ledda insatser och de övriga.

I vårt budgetförslag anvisar vi 300 miljoner mindre än regeringen till internationella insatser under anslaget 1:2. Detta mot bakgrund av vad som nu är känt om insatsernas omfattning och utveckling under 2012. Vi noterar också att det för anslaget fredsfrämjande insatser finns ett underutnyttjande 2011 och ett prognostiserat sådant för 2012. För vår del så gör vi istället förstärkningar inom såväl förbandsanslaget som materielanslaget.

Effektiviseringar inom krisberedskapsområdet

Krisberedskapen är en angelägenhet för hela samhället, inte bara för staten. Organisation och system för samverkan, övning och utbildning inom krisberedskapsområdet har byggts upp under ett antal år och verksamheten har expanderat. Vi förordar att det tillsätts en säkerhetsberedning, vilket vi också beskriver utförligare i en separat motion.

Vi föreslår att anslaget 2:4 krisberedskap reduceras med 75 miljoner kronor. Vi föreslår också att anslaget 2:7 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap reduceras med 75 miljoner kronor. Dessa båda anslagsposter omsluter idag sammanlagt drygt 2 miljarder kronor. Verksamheten utgör en del av de samlade åtgärder som byggs upp med samverkanspartners inom såväl näringsliv som annan offentlig förvaltning. Även inom detta område finns det utrymme för både rationalisering som effektivisering. Verksamheten bör utsättas för ett mindre rationaliserings- och omvandlingstryck för att stimulera fram tydligare prioriteringar inom respektive anslagsområde.

Frivilliga försvarsorganisationer

Riksdagen tillkännagav för regeringen som sin mening vid riksdagsbeslutet om försvarets budget hösten 2011 att anslaget för de frivilliga försvarsorganisationerna skulle återinföras i statsbudgeten för att säkerställa ett visst grundläggande organisationsstöd.

Regeringen anför att frivilligorganisationernas roll är en fråga som behöver beaktas i försvarsberedningens kommande och anser att återinförandet av ett frivilliganslag får anstå. Vi kan konstatera att försvarsberedningen enligt sina direktiv inte har något sådant uppdrag.

Riksdagen ska därför på nytt tillkänna för regeringen som sin mening vad som tillkännagavs om återinförande av ett anslag för de frivilliga försvarsorganisationerna vid riksdagsbehandlingen om försvarets budget förra året.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 2 oktober 2012

Peter Hultqvist (S)

Åsa Lindestam (S)

Clas-Göran Carlsson (S)

Kent Härstedt (S)

Peter Jeppsson (S)

Anna-Lena Sörenson (S)

Eva Sonidsson (S)